E I

Guia Docent

Curs 2022/23

Disseny i art contemporanis

Oriol Pibernat

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Codi: xxxx
Crèdits xxxx ECTS

Curs	xxxx Curs
Semestre	xxxx Semestre
Tipologia	xxxx
Matèria	xxxx
Data	9/11/2022 9:10

Aquesta assignatura s'imparteix en: català
Les tutories es podran realitzar en: català, castellà i anglès

N A

E I

Índex de la Guia Docent

Presentació de l'assignatura 3

Recomanacions 4

Continguts.....5

Metodologia.....10

Avaluació 11

Bibliografia i Recursos.....13

Competències i Resultats d'Aprenentatge 14

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

N A

Presentació de l'assignatura

Breu descripció

Descriure aquells aspectes més genèrics que es treballaran a l'assignatura.

L'assignatura Disseny i Art Contemporanis es centra en les produccions artístiques i de disseny i arquitectura en el període que va de la fi de la Segona Guerra Mundial a la primera dècada del segle XXI (1945-2011). Per tant, suposa la continuïtat de les assignatures Disseny i Art Moderns de segon curs i s'articula amb Últimes tendències del Disseny de quart. Es proposa tractament panoràmic d'aquest període que atengui a obres, autors i moviments principals i que, alhora, mostri les connexions entre les creacions i els moviments d'art i disseny en el marc més general de la història cultural.

Objectius Formatius

Finalitat i propòsit de l'assignatura

Conèixer el passat immediat i adquirir una visió general de les produccions artístiques i de disseny de la segona meitat del segle XX i de principis del XXI; així com comprendre els diàlegs, les influències i les confrontacions que s'estableixen entre el passat i el present.

Correlacionar les produccions artístiques i de disseny amb els corrents de pensament contemporani, amb els fenòmens social, els canvis històrics, i amb les innovacions científiques i tecnològiques.

Entendre el disseny i la seva història en relació amb altres pràctiques culturals, tot cercant interrelacions amb l'art, l'arquitectura, la fotografia, el cinema, el còmic…, així com amb la literatura, el teatre o la música.

Desenvolupar una capacitat analítica i crítica respecte a les produccions artístiques i el disseny.

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Recomanacions

Indicar si hi ha coneixements previs necessaris per cursar l'assignatura o particularitats que l'alumne hagi de conèixer per matricular-se.

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

Continguts

Indicar els aspectes a treballar en cada assignatura.

El temari de l'assignatura s'organitza en 15 sessions distribuïdes en tres grans períodes històrics:

I. LA CUINA DEL PROGRÉS: DE POSTDAM A LA LLUNA, 1945-1969.

II. EL PREU DE LES LLAMBORDES: DEL MAIG FRANCÈS A LA CAIGUDA DEL MUR DE BERLÍN, 1968-1989

III. ENTRE L'OPULÈNCIA I LA PRECARIETAT: DE CHERNOBYL A LA GRAN RECESIÓN PASSANT PER DUBAI, 1986-2011

De manera purament indicativa el temari especifica alguns dels autors, moviments i idees de cada una de les classes per tal de fer més comprensiu el títol de la sessió.

També s'especifiquen alguns dels materials audiovisuals que s'utilitzaran y els continguts de les sessions de Seminari.

I. LA CUINA DEL PROGRÉS DE POSTDAM A LA LLUNA, 1945-1969.

40's-50's: La guerra i les seves conseqüències culturals

1. La cultura artística americana fa un pas al front

Alfred Barr i el MoMA. L'exili europeu: les exposicions de Herbert Bayer. El Black Mountain College de Joseph Albers. La New Bauhaus de L. Moholy-Nagy. Clement Greemberg: de *Partisan Review* al formalisme. Expressionisme Abstracte: Jackson Pollock, Willem de Kooning., Franz Kline, Mark Rothko. Pollock a Life.

Seminari. Lectura de textos: Greemberg contra el Kitsch i Theodor W. Adorno i la indústria cultural

2. Disseny americà: consum d'optimisme i voluntat de recerca

De la crisi dels 30 a la recuperació dels 50. Raymond Loewy i el disseny industrial comercial. Eldorado (1959) de Harley J. Earl i l'styling. Case Study Houses. Charles i Ray Eames i el mobiliari orgànic. Seagram Building (1954-58): Mies i l'arquitectura corporativa de l'International Style. L'edifici de Nacions Unides de Le Corbusier y Oscar Niemeyer. El neo monumentalisme de Louis Kahn. El Guggenheim de NY: Frank Lloyd Wright (1956-1959).

Pel·lícules: *Tucker. The Man and His Dream* (1988) de Francis Ford Coppola

***Seminari*.** Lectura d'imatges: música, literatura i gràfica de Jazz i d'inicis del rock

3. Crisi intel·lectual i esperit de reconstrucció europea

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

Humanisme i existencialisme. H. Moore i Giacometti, cos i humanitat. The Family of Man (1955): la fotografia humanista. Recerca de l'origen: Art Brut i grup COBRA. Le Corbusier: del racionalisme a l'organicisme. Els parcs infantils d'Amsterdam d'Annie i Aldo van Eyck. Vogue i la fotografia de moda d'Irving Penn.

Pel·lícules: *Ladri di biciclette* (1948) de Vittorio De Sica

Seminari. Lectura de textos: Theodor W. Adorno "després de Auschwitz" i Hannah Arendt i "la banalitat del mal"

50's-60's: Guerra Freda, consum i benestar

4. Geopolítica de l'art i del disseny: Guerra freda, consum de masses i dissenys nacionals

Kitchen Debate (1959) i The Affluent Society (1958) John K. Galbraith. Standard Package. França, la nova "création industrielle": Jean Prové, del taller a la prefabricació. Italia: de la Reconstruzione al Bell design. G. Ponti i C. Molino a M. Nizzoli i C. D'Ascacio. Disseny i socialdemocràcia escandinava: A. Aalto, A Jacobsen i T. Wirkkala.

Pel·lícules: *Dr. Strangelove, or How I Learned to Stop Worrying and Love the Bomb* (1964) d'Stanley Kubrick

Seminari. Lectura de textos: Roland Barthes i els mites moderns (*Mythologies*, 1957)

5. Consum i societat del benestar: utopies racional-funcionalistes

HfG d'Ulm (1953-1968): M. Bill, T. Maldonado, H Gugelot, O. Aicher. Braun i D. Rams i R. Weiss. L'Helvètica (1957) de Max Miedinge. La Univers d'A. Frutiger (1957). Nova gràfica Suïssa: H. Gestner i J. Müller. Disseny corporatiu: les oficines Knoll i Herman Miller. Disseny ofimàtic: Olibetti i IBM. Brasilia i Oscar Miemeyer. La gràfica de NY: S. Bass, P. Rand i H Wolf. The american (1959) de R. Frank. The American Way Life (1946-1976)de Josep Renau. Disseny a l'RDA.

Pel·lícules: *Dieter Rams* (2019) i *Helvetica* (2007) de Gary Hustwit

Seminari. Lectura d'imatges: estètica i iconografia del rock i del pop

6. Consum d'imatges i imatges del consum: l'eclosió Pop i estètica espaial

This is Tomorrow (1956) al ICA i l'Independent Group. Just what is it …? (1965) de R. Hamilton. Neo-Dada i retorn a l'objecte: J. Jons I R. Rauschenberg. Pop Art: Andy Warhol, Roy Lichtenstein, Claes Oldenburg. Pierre Restany i el Nou Realisme. Design readymade: Achile Castiglioni. L'acolorida irrupció del plàstic: Ettore Sottsass, Marco Zanuso, Verner Panton, Joe Colombo, Olivier Mourgue, Gaetano Pece. Gràfica: N. Marcus, Nilton Glaser.

Pel·lícules: *Yellow Submarine*, The Beatles (1968) de George Dunning i dibuixos de Heinz Edelmann.

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Seminari. Lectura d'imatges i textos: La idea de cultura a debat: Raymon Williams (*Culture and Society*, 1958) v/s T.S. Eliot (*Notes towards the definition of culture*, 1948); i John Berguer (*Ways of seeing*, 1972) v/s Kenneth Clark (*Civilisation: A Personal View*, 1969)

II. EL PREU DE LES LLAMBORDES: MAIG FRANCÈS I CAIGUDA DEL MUR DE BERLÍN, 1968-1989

60's-70's: gir lingüístic, revoltes i alternatives a la modernitat
7. Un art antiestètic

Ludwig Wittegenstein i la filosofia del llenguatge. Un art no expressiu: B. Newman I D. Judd I el Minimalisme. Land art: el paisatge com escultura. Cinetisme: el teatre maquinal de J. Tinguely. Enganyant a l'ull: l'Hiperrealisme. Provocant a la visió: l'Op Art de V. Vasarelly i F. Stella.

Pel·lícules: *The Responsive Eye* (1966) de Brian de Palma

Seminari. Lectura de textos: Marshall McLuhan: The Medium Is the Massage (1967). Susan Sontag: *Contra la interpretación* (1964)

8. Revoltes i alternatives: l'acte artístic o canviant de media

Situacionisme. Joseph Beuys: "Cremeu els museus". Louis Bourgeois: matar al pare. Art d'acció, les Instal·lacions, els Happenings, la Performance. Fluxus. J. Cage la fusió de les pràctiques artístiques. El Conceptual: S. LeWit i Joseph Kosuth llenguatge i l'art de concepte. Body Art. Arte Povera: Piero Manzoni. VideoArt: B. Nauman

Pel·lícules: *Faces* (1968) de John Cassavetes

Seminari. Lectura de textos: G. Debord: *La Société du spectacle* (1967). Lectura d'imatges: gràfica del 68

9. La modernitat en qüestió i nou paradigma postmodern

Buckminster Fuller. Archizzom, Archigram, Superstudio, Alchimia. Disseny i educació: Bruno Munari i Enzo Mari. Psicodèlia i gràfica californiana: V. Moscoso. Còmic Underground: Robert Crumb.

Pel·lícules: *Loves Los Angeles* (1972) de Reyner Banham

Seminari. Lectura de textos: R. Banham: *Theory and Design in the First Machine Age* (1960). R. Venturi: *Complejidad y contradiccion en la arquitectura* (1966).

70´s-80's-90's: crisis de civilització i triomf del mercat
10. Arquitectura i disseny postmoderns i tardomoderns

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Postmodernisme historicista: Vanna Venturi House (1964) de Robert Venturi. AT&T (1978) de Philip Johnson, Teatro del mondo (1979) de Aldo Rossi, Portland Building (1982) de Michael Graves.). El grup Memphis. Tardomodernisme: Centre Pompidou (1978) de Renzo Piano i Richard Rogers, Art Tower Mito (1990) de Arata Isozaki. Petronas Towers de Cesar Pelli (1997), Banco de Hong-Kong (1980) de Norman Foster.

Pel·lícules: *Blade Runner* (1982) de Ridley Scott

Seminari. Lectura de textos: Jean-François Lyotard: *La Condition postmoderne* (1979). David Harvey: *The Condition of Posmodernity* (1980)

11. Dissenys corporatius, disseny d'estudi i disseny d'autor

Sony inventa el walkman (1979). Apple i el Mac Classic (1980). Swath i la moda (1983). Macintosh i la informatica. Canon i Olympus i el disseny japonés. Frogdesign. Adrian Frutiger una tipo per l'aeroport de París (1976). Allan Fleher i Pentagram. Erik Spiekermann i Metadesign. Wolff Olins i Walter Landor. Un nou Disseny industrial: Philippe Starck, Andrea Branzi, Daniel Weil, Rond Arad, Ingo Maurer.

Pel·lícules: *Objetified* (2009) i *Urbanized* (2011) de Gary Hustwit

Seminari. Lectura de textos: BELL, Daniel: *The Cultural Contradictions of Capitalism* (1976). JAMESON, Fredric: *Postmodernism, or the Cultural Logic of Late Capitalism* (1984).

12. Consum d'imatges, simulació i deconstrucció

Un nou disseny gràfic : David Carson, Punk design de J. Reid Revistes de disseny: ID de T. Jones, N. Brody, Emigre de Rudy VanderLans i Zuzana Licko. Colors de Tibor Kalman. The Designers Republic. El nou disseny d'objectes: Holanda Droog Design, Tord Boontje. Soft design: Marc Newson. Neoartesanies: Fernando i Humberto Campana, Roman i Erwan Bouroullec. Arquitectura deconstructivista: Frank Gehry, Zara Hadidi, Rem Koohaas Vitra Museum i Vitra campus: F. Gerhry (1989), T. Ando (1993), Z. Haddid (1993)

Pel·lícules: *Pulp Fiction* (1994) Quentin Tarantino

Seminari. Lectura d'imatges: abans de El Vivora i El Cairo: còmic línia clara i còmic underground.

III. ENTRE L'OPULÈNCIA I LA PRECARIETAT: DE CHERNOBYL A LA GRAN RECESSIÓ PASSANT PER DUBAI, 1986-2011

80's-90's-2000's: contradiccions finiseculars al global village
13. Irrupció de realitat: art activista i disseny social o normal o generatiu

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Ocupar l'espai públic: Barbara Kruger, Jenny Holzer. Gènere i diferencia sexual: C. Sherman, Guerrilla Girls. Multiculturalisme: "Les Magiciens de la terre (1989). La destrucción dels budes de Bamiyar, Afganistán (2001). Gràfica d'agitació: James Victore, Occupy Design. Disseny i sostenibilitat: Ezio Manzini, John Thackara. Supernormal (2006) de Jasper Morrison i Naoto Fukasawa. Authentics. El fenomen Ikea i el fenomen Muji. Marcel Wanders i Moooi. L'urbanisme segons Rem Koolhaas.

Pel·lícules: *This Must Be the Place* (2011) de Paolo Sorrentino. *Koyaanisquatsi i Powaqqatsi* (1998) de Godfrey Reggio i Francis Ford Coppola

Seminari. Lectura de textos: Redescobrint Papanek: exposició Victor Papanek:

14. Art, disseny, museu i mercat

Bernd i Hilla Becher, la fotografia, l'arxiu i el museu. El museu al punt de mira: Marcel Broodthaers. Codis del museu: Allan McCollum i John Knight. Art i memoria: Ilya Kabakov i Christian Boltanski. Del carrer al museu: Keith Haring I Jean-Michel Basquiat. Mercaderies i aparadors, codis del consum: Jeff Koons I Damien Hirst. Disseny de museus: Frank Gehry i el Guggenheim de Bilbao (1997). Museus de Disseny: CCI Georges-Pompidou (1962), Cooper-Hewitt (1967), Vitra Museum (1989), Design Museum London (1989)...

Pel·lícules: *El nuevo Rijksmuseum* (2013) de Oeke Hoogendijk. *National Gallery* (2014) de Frederick Wiseman. *El arca rusa* (2002) de Aleksandr Sokurov.

Seminari. Lectura de textos: GROYS, Boris: *Über das Neue* (1992).

15. Cultura visual i esfera digital

Iconografies d'impacte: Stefan Sagmeister, Paula Scher. Sobre el hard: Jonathan Ive és Apple. Sobre el soft: Susan Kare, els orígens. Tipografia Verdana (1996) de Matthew Carter. Disseny gràfic digital: John Maeda. La imatge projectada: Bill Viola. Art digital.

Pel·lícules: *Abstract: The Art of Design* de Neflix

Seminari. Sessió de preparació de l'examen.

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Metodologia

Metodologia docent

Explicar com es porta a terme l'assignatura. Per exemple: classes teòriques, sessions pràctiques, debats, etc.

La metodologia docent consisteix en alternat:

A) Classes amb exposicions anomenades magistrals amb el suport de material visual

B) Treball autònom de l'estudiant en grup i individual per a produir presentacions, exercicis o proves escrites.

C) Classes de seminari de lectura i debat de textos

Activitats formatives

Indicar les activitats formatives que siguin avaluables amb el valor /%/ assignat a l'avaluació

Durant el curs s'alternen diversos tipus d'activitats i formats de docència:

- Exposició de continguts del temari per part del professor.
- Presentació i passi de talls de pel·lícules o documentals preparats per estudiants d'acord amb les indicacions del professor.
- Lectura de textos i materials gràfics o videogràfics i anàlisi i debat sobre els mateixos a les sessions de Seminari.
- Plantejament i realització d'un treball de curs per part de l'estudiant segons l'enunciat i indicacions del professor.
- També es plantejaran proves de test i examen per constatar el seguiment i la comprensió dels temes tractats.

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Avaluació

Sistema Avaluació

L'Objectiu de l'avaluació continuada és que l'estudiant pugui conèixer el seu progrés acadèmic al llarg del seu procés formatiu per tal de permetre-li millorar-lo.

A partir de la segona matrícula, l'avaluació de l'assignatura podrà consistir, a decisió del professor(s), en una prova de síntesi, que permet l'avaluació dels resultats d'aprenentatge previstos en la guia docent de l'assignatura. En aquest cas, la qualificació de l'assignatura correspondrà a la qualificació de la prova de síntesi.

El sistema d'avaluació continuada es verifica a través de les següents proves i valors:

A- 25% Una prova setmanal (tipus test) sobre el tema tractat. La prova és de caràcter individual i d'avaluació automàtica.

B- 25% Lectura de textos i participació en els debat de seminaris. I de presentació a classe pel·lícula o documental. En grups de 3 o 2. L'avaluació serà individualitzada.

C- 25% Treball: guió d'exposició. individual o en grup de dos)

D- 25% Examen final. Individual

Normativa General d'Avaluació

// Per considerar superada una assignatura, caldrà que s'obtingui una qualificació mínima de 5,0.

// Una vegada superada l'assignatura, aquesta no podran ser objecte d'una nova avaluació.

// Es considerarà "No Avaluable" (NA) l'estudiant que no hagi lliurat totes les evidències d'aprenentatge o no hagi assistit al 80% de les classes sense haver justificat les absències. En cas d'absència justificada, l'estudiant s'ha de posar en contacte amb el professor en el moment de la reincorporació per determinar la recuperació de les activitats a les quals no hagi assistit.

// En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

Procés de Revisió

La revisió es pot sol·licitar al professorat es realitzarà segons calendari lectiu.

Procés de Reavaluació

Normativa general

No es contemplen sistemes de reavaluació en els casos de les pràctiques externes, els TFG, i les assignatures / activitats formatives que, pel seu caràcter eminentment pràctic, no ho permeten.

Per participar a la reavaluació l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de dues terceres parts de la qualificació total de l'assignatura o mòdul.

Criteris d'Avaluació

Descriure quins són els criteris específics d'avaluació de l'assignatura. Aquests aspectes són importants per organitzar les activitats que s'avaluaran durant el semestre en que s'imparteix l'assignatura.

El sistema d'avaluació cerquen l'assoliment de competències:

A- CE12, CE16, CE18, CE21, CT4, CT15.

B- CE11. CE12. CE16. CE18. CE19. CE21. CT1. CT2. CT3. CT4. CT6. CT15.

C- CE11. CE12. CE16. CE18. CE19. CE21. CT1. CT2. CT3. CT4. CT6. CT15.

D- CE11. CE12. CE16. CE18. CE19. CE21. CT1. CT2. CT3. CT4. CT6. CT15.

Així doncs, els criteris d'avaluació de cada prova tenen correspondència amb les competències específiques i transversals indicades.

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Bibliografia i Recursos

Espai per indicar aquells referents bibliogràfics o recursos que s'utilitzaran com a elements pedagògics durant el desenvolupament de l'assignatura.

Llibres sobre història:

- HOBSBAWN, Eric: *Historia del siglo XX*. Barcelona, Crítica, 2012.
- WATSON, Peter: *Historia intelectual del siglo XX*. Barcelona, Crítica, 2018.

Llibres sobre història de l'art:

- BÜRGER, Peter: *Teoría de la vanguardia* (1974). Barcelona, Península, 2000.
- STILES, Kristine; SELZ, Peter (ed): *Contemporary art. A sourcebook of artist's writings*. Berkeley/ Los Angeles, University of California Press., 1996.
- VV.AA: *Arte desde 1900. Modernidad, antimodernidad, posmodernidad*. Madrid, Akal, 2006.
- WALLIS, Brian (ed.): *El arte después de la modernidad. Nuevos planteamientos en torno a la representación*. Madrid, Akal, 2001.

Llibres sobre història del disseny:

- LEES-MAFFEI, Grace, i HOUZE, Rebecca (ed.): *The design history readers*. Oxford-New York, Berg, 2010.
- GUIDOT, Raymond: *Histoire Design 1940-1990*. París, Hazan, 1994.
- MEGGS, Philip B.: *Historia del Diseño gràfico*. Mejico, Trillas, 1991.
- MORTEO, Erico: *Diseño desde 1850 hasta la actualidad*. Madrid, Electa, 2008.

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Competències i Resultats d'Aprenentatge

Evidències relacionades amb la capacitat de desenvolupament de l'aprenentatge de l'estudiant a l'assignatura. Podem diferenciar tres tipologies de competències: **bàsiques, específiques i transversals.** Les competències **bàsiques** venen definides per la Memòria del Grau. Les competències **específiques** i **transversals** depenen de la matèria a la que està vinculada l'assignatura.

Cal escollir entre les competències / resultats d'aprenentatge pròpies de la matèria a la que pertany l'assignatura a través de la selecció a **Sharepoint**.

EINA Centre Universitari de Disseny i Art de Barcelona Adscrit a la UAB

Passeig Santa Eulàlia 25 08017 Barcelona T+34 932 030 923 info@eina.cat / www.eina.cat